

Miranda Wiggelinkhuizen
aios Kindergeneeskunde, Erasmus
MC-Sophia Kinderziekenhuis,
Rotterdam, Albert Schweitzer
Ziekenhuis, Dordrecht

Matthijs Hendriks
technisch geneeskundige,
algemeen directeur Technical
Medicine Solutions, Utrecht

Matthijs de Hoog
kinderarts-intensivist, hoogleraar
kwaliteit vervolgoopleidingen,
Erasmus MC-Sophia Kinderzieken-
huis, Rotterdam

Theo Sas
kinderarts-endocrinoloog,
opleider kindergeneeskunde,
Albert Schweitzer Ziekenhuis,
Dordrecht

RICHTLIJNEN NODIG VOOR GEBRUIK VAN MODERNE COMMUNICATIEMIDDELEN

Steeds meer specialisten gebruiken WhatsApp

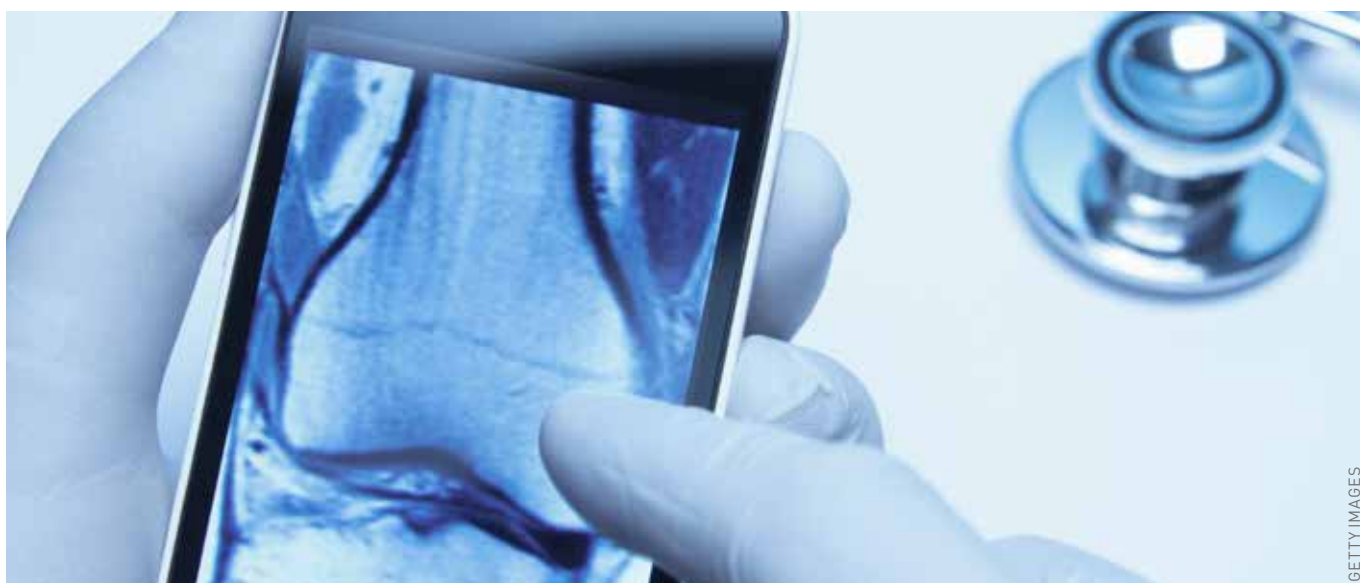
Het wordt voor medisch specialisten steeds gebruikelijker om patiëntgegevens via de smartphone te versturen. Maar hoe gewoon, weet eigenlijk niemand. Terwijl er toch privacyrisico's aan zitten. Onder medisch specialisten van het Albert Schweitzer Ziekenhuis werd een onderzoek gedaan.

Per e-mail een verwijsbrief sturen, met de mobiele privételefoon een foto van een afwijkend huidbeeld maken om te laten zien op de overdracht of een collega om advies vragen via WhatsApp. Moderne communicatiemiddelen doen hun intrede in de gezondheidszorg. Dat heeft een discussie op gang gebracht over de privacy van patiënten. Voorafgaand aan deze discussie zou eerst duidelijk moeten zijn in hoeverre moderne communicatiemiddelen door medisch specialisten worden gebruikt. In de internationale wetenschappelijke literatuur is dat nog nooit beschreven. Daarom hebben wij onderzocht in welke mate medisch specialisten e-mail, WhatsApp en hun mobiele privételefoon op de werkvloer gebruiken voor het versturen

van patiëntgegevens en welke informatie daarbij wordt uitgewisseld. Deze resultaten dienen als uitgangspunt voor verdere discussies over het gebruik van deze communicatiemiddelen in de gezondheidszorg.

Herleidbare gegevens

In het voorjaar van 2015 hebben wij de 252 medisch specialisten van het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht een onlinevragenlijst toegestuurd, bestaande uit 29 items met meerkeuze- en open vragen, onderverdeeld in zes thema's.¹ Bij de vragen werd onderscheid gemaakt tussen het versturen van anonieme patiëntgegevens en herleidbare gegevens zoals naam, geboortedatum en/of patiëntnummer. Data werden

GETTY IMAGES

Het risico bestaat dat medische gegevens worden onderschept

geanonimiseerd verkregen en daarna geanalyseerd.

Van de medisch specialisten heeft 34 procent, 86 specialisten, de vragenlijst ingevuld (zie tabel). 44 procent van de respondenten gaf aan dat zij een foto van een patiënt en/of patiëntgebonden gegevens op hun mobiele privételefoon hebben staan. Van de respondenten gebruikt 84 procent de werkmail om patiëntgegevens te versturen, waarbij 83 procent de volledige naam van patiënt vermeldt en 45 procent een foto (bijvoorbeeld een X-thorax, huidbeeld) meestuurt. 40 procent van de respondenten gebruikt WhatsApp. Daarbij heeft 33 procent wel eens de volledige naam van een patiënt in het bericht vermeld en 62 procent een foto van de patiënt meege-

stuurd. 45 respectievelijk 22 procent van de respondenten vindt e-mail en WhatsApp een correct medium voor het versturen van patiëntgegevens. Daarbij zei men dat ze bij het gebruik van deze media snelle en efficiënte patiëntenzorg laten prevaleren boven de veiligheid van patiëntgegevens. Ook hebben de medisch specialisten behoefte aan richtlijnen voor het gebruik van moderne communicatiemiddelen op de werkvloer.

Gangbaar

Ons onderzoek toont aan dat het gebruik van e-mail en WhatsApp, alsook gebruik van camerafunctie en opslag van patiëntgegevens op de mobiele privételefoon, onder medische specialisten op de werkvloer gangbaar is. Het is aannemelijk dat dit in andere ziekenhuizen in Nederland niet veel anders is en wellicht nog hoger ligt onder arts-assistenten aangezien zij zijn opgegroeid met het gebruik van mobiele telefoon en internet. Aan het gebruik van e-mail, WhatsApp en mobiele privételefoon zijn echter wel risico's verbonden.² Zo kan werkmail thuis op de computer worden opgehaald of worden gesynchroniseerd met de mobiele privételefoon. Zijn computer of smartphone niet goed beveiligd, dan bestaat het risico dat medische gegevens worden onder-

schept. Dit geldt ook voor patiëntgegevens die op de mobiele telefoon zijn opgeslagen, want vaak hebben mobiele apps (bijvoorbeeld iCloud, Dropbox, WhatsApp, en niet te vergeten games) toegang tot deze gegevens op de telefoon. Door automatische synchronisatie kunnen deze patiëntgegevens wereldwijd op servers worden opgeslagen. Buiten de Europese Unie gelden veelal minder beschermende regels voor de privacy van deze (patiënt)gegevens, waardoor gegevens bijvoorbeeld aan derden kunnen worden doorverkocht.

Onvoldoende waarborgen

Concluderend maken medisch specialisten grootschalig gebruik van potentieel onveilige moderne communicatiemiddelen. Deze middelen voorzien in de huidige behoefte aan snelle en efficiënte communicatie in het belang van patiëntenzorg. Aangezien bij het gebruik van deze moderne communicatiemiddelen de privacy van patiëntgegevens op dit moment onvoldoende gewaarborgd is, is het noodzakelijk dat onder medisch specialisten 'awareness' wordt gecreëerd over de risico's van privacyschending. Daarnaast moeten duidelijke richtlijnen over het gebruik van moderne communicatiemiddelen worden opgesteld. Tevens adviseren wij om beveiligde e-mail en WhatsApp, dan wel veiligere alternatieven voor het versturen van patiëntgegevens, in ziekenhuizen te implementeren. Binnen het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht zijn al concrete stappen gezet om te komen tot beveiligde e-mail en WhatsApp. Zo is er een pilot gestart waarbij medisch specialisten op de SEH ecg's direct ter beoordeling kunnen delen met cardiologen via een veilig platform. ■

contact

m.wiggelinkhuizen@erasmusmc.nl
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld

web

Eerdere MC-artikelen over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.

Communicatie in het Albert Schweitzer Ziekenhuis

E-MAIL	84% verstuurt gegevens per e-mail	
	• met vermelding naam van de patiënt	83%
	• met foto van de patiënt toegevoegd	45%
WHATSAPP	40% verstuurt gegevens via WhatsApp	
	• met vermelding naam van de patiënt	33%
	• met foto van de patiënt toegevoegd	62%
MOBIELE PRIVÉTELEFOON		44% heeft patiëntinformatie op mobiele telefoon
STANDPUNT MEDISCH SPECIALIST	E-mail is correct medium	45%
	WhatsApp is correct medium	22%
	Richtlijn voor gebruik communicatiemiddelen is nodig	32%

Gebruik van communicatiemiddelen door specialisten van het Albert Schweitzer Ziekenhuis. 34 procent van 252 medisch specialisten heeft de vragenlijst ingevuld.